

Statens historiska museer
Box 5428
114 84 STOCKHOLM

Datum 2011-05-16
Dnr 32-2010-0786

Resultatredovisningen för Statens historiska museer 2010

Riksrevisionen har granskat årsredovisningen för Statens historiska museer (SHMM) avseende år 2010, daterad 2011-02-18. Syftet har varit att bedöma om årsredovisningen är rättvisande.

Efter granskningen har Riksrevisionen skickat revisionsberättelse i standardutformning till regeringen, vilket innebär att Riksrevisionen inte har funnit några *väsentliga* brister i årsredovisningen. Vissa iakttagelser vill vi dock fästa överintendentens uppmärksamhet på, dessa redovisas nedan.

Riksrevisionen önskar information senast 2011-06-17 med anledning av iakttagelserna.

Sammanfattning

Riksrevisionen bedömer att SHMM:s årsredovisning, inkl. resultatredovisningen, är i allt väsentligt rättvisande. Årsredovisningen är lättläst, överskådlig och vi bedömer att den beskriver årets verksamhet på ett tillfredställande sätt. Riksrevisionen bedömer trots detta att SHMM bör arbeta vidare med att utveckla resultatredovisningen i en riktning som står i bättre överensstämmelse med regelverket. Bestämmelserna om resultatredovisning förändrades fr.o.m. år 2009. Detta innebär att förutsättningarna fortfarande är relativt nya, vilket sannolikt är en av förklaringarna till att SHMM ännu inte till fullo har anpassat återrapporteringen till det nya regelverket.

Myndigheterna ska numera redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion och till vad regeringen, i förekommande fall, har angett i regleringsbrev eller i något annat beslut. Resultatredovisningen ska främst avse hur verksamhetens prestationer har utvecklats med avseende på volym och kostnader.

Förändringen innebär att regeringen i hög grad överlämnar till den enskilda myndigheten att besluta om vad som ska rapporteras som resultatet av myndighetens ålagda uppgifter. Detta görs genom myndigheternas val av viktiga prestationer. Regeringen begär dock uttryckligen en redovisning av volym och kostnader för dessa prestationer.

Riksrevisionen bedömer att SHMM behöver utveckla redovisningen avseende både volym- och kostnadsuppgifter för viktiga prestationer till kommande år.

Redovisning av fler viktiga prestationer bör eftersträvas

Enligt 3 kap. 1 § förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) ska myndigheten redovisa och kommentera verksamhetens resultat i förhållande till myndighetens uppgifter, och redovisningen ska främst göras genom redovisning av volymer och kostnader för de viktigaste prestationerna. Av Ekonomistyrningsverkets (ESV) handledning *Resultatredovisning* (2009:29) framgår härutöver att myndigheten kan göra ett urval i redovisningen i två steg – dels vilka uppgifter redovisningen ska göras mot och dels vilka prestationer redovisningen ska innehålla.

SHMM har i 2010 års resultatredovisning valt att redovisa viktiga prestationer, vilka tillsammans kan sägas ha förbrukat ca 56 % av årets resurser (eg. av verksamhetens kostnader). I detta belopp inkluderas då produktionskostnaden för nya utställningar. Det finns inga fastställda regler för hur stor andel av verksamhetens totala resurser prestationsredovisningen ska omfatta. Riksrevisionen bedömer ändå att det ligger i intentionerna med regelverket att urvalet av uppgifter och prestationer som anses vara viktiga bör motsvara större delen av myndighetens samlade resurser. SHMM:s prestationsredovisning bedöms därför för närvarande ligga något i underkant. Ett exempel på område inom verksamheten där prestationsredovisningen kan utvecklas är Tumba bruksmuseum (TBM).

Riksrevisionen rekommenderar SHMM att eftersträva att utöka redovisningen av viktiga prestationer till kommande år.

Beräkningen av kostnader för valda prestationer bör förbättras

Enligt FÅB 3 kap. 1 § ska myndigheten redovisa kostnader för de viktiga prestationer myndigheten har valt att redovisa. Med kostnaden för en prestation menas den totala kostnaden, d.v.s. de direkta kostnaderna för arbete och material samt skälig andel av de indirekta kostnaderna. Regelverket ger inte någon ytterligare anvisning för hur den totala kostnaden ska beräknas, men en grundläggande förutsättning är att det görs på ett sådant sätt att resultatet ger en rättvisande bild.

SHMM har valt att betrakta lokalkostnaderna som indirekta kostnader, vilka fördelas ut på samtliga prestationer genom ett procentuellt påslag på de direkta kostnaderna. Detta görs trots att lokalkostnaderna till stor del kan betraktas som direkta kostnader för vissa prestationer. Detsamma gäller kostnader för bevakning.

Riksrevisionen har kontrollberäknat de redovisade kostnaderna för prestationen *föremålsförvaltning* för att bedöma rimligheten i de uppgifter som SHMM redovisar i årsredovisningen (5 491 tkr). I den beräkningen har vi betraktat lokalkostnaderna för magasinerna som en direkt kostnad för prestationen, istället för att fördela denna lokalkostnad på samtliga prestationer som en indirekt kostnad. Resultatet blir att föremålsförvaltningen bör bära ytterligare kostnader om minst ca 1 447 tkr (+ 26 %). Ytterligare magasinuskostnader bör kunna betraktas som direkta kostnader för

prestationen föremålsförvaltning, då kostnaderna för magasinerna i Statens historiska museums (SHM) lokaler inte ingår i denna beräkning. Orsaken är att Riksrevisionen vid beräkningstillfället saknade uppgift om andelen magasin av dessa totala ytor. Riksrevisionen bedömer därför att de kostnadsfördelningsprinciper som SHMM har använt behöver justeras för att ge en bättre bild av den totala kostnaden för respektive prestation.

Riksrevisionen har även kontrollberäknat kostnaderna för prestationen *nyproduktion av utställningar*. Vår beräkning visar att den redovisade kostnaden, totalt 32 956 tkr, är ca 772 tkr för hög. (I denna differens har effekten av en mer rättvisande fördelning av lokalkostnader på påslaget för indirekta kostnader inte beaktats.) SHMM har av misstag beräknat *nyproduktion av utställningar* till ett för högt värde.

Riksrevisionen rekommenderar SHMM att se över principerna för kostnadsfördelning på de olika prestationerna till kommande årsredovisningar. Lokalkostnader och andra kostnader som kan betraktas som direkta kostnader för enskilda prestationer bör normalt inte fördelas ut schablonmässigt som indirekta kostnader på samtliga prestationer. Schabloniseringar och förenklingar kan dock användas om slutresultatet inte påverkar den rättvisande bilden. *Riksrevisionen rekommenderar* även SHMM att till kommande år öka kvalitetssäkringen av redovisade kostnadsuppgifter.

Metoder för datainsamling och analys bör ensas och förtydligas

Av ESV:s föreskrifter och allmänna råd till FÅB 3 kap. 1 § framgår att tillämpade metoder för datainsamling och analys bör nämnas i årsredovisningen, samt att eventuella osäkerheter i data och mätmetoder ska kommenteras. Riksrevisionen bedömer att detta är särskilt viktigt avseende beräkning av volym- eller kostnadsuppgifter, för att läsaren av årsredovisningen ska ha möjlighet att bedöma hur mätmetoderna och ev. osäkerheter i dessa kan påverka de redovisade resultaten.

SHMM anger inte vilka metoder myndigheten har använt för datainsamling och analys i årsredovisningen. Exempel på information som bör lämnas är metoder för beräkning av antalet fysiska besökare, webbtrafik för myndighetens hemsidor och använda procentsatser för påslag för indirekta kostnader.

Inom myndigheten mäts personalens tidsanvändning på olika sätt. Tidredovisning används vid SHM, men inte vid Kungl. Myntkabinettet (KMK) och TBM. Tidredovisningsmetoden skiljer sig dessutom åt inom SHM. Inom enheten *Medier och kommunikation* tillämpas inte samma typ av gemensam tidredovisning som inom *Utställnings- och samlingsenheten*. Vid KMK uppskattar respektive medarbetare bara nedlagd tid på prestationerna. Riksrevisionen bedömer att detta är en sådan osäkerhet i de använda mätmetoderna som borde ha omnämnts i årsredovisningen.

Riksrevisionen rekommenderar SHMM att i kommande årsredovisningar öka transparensen i resultatredovisningen genom att mer utförligt beskriva

tillämpade redovisningsprinciper, metoder för datainsamling och analys i avsnittet Tilläggsupplysningar och noter.

Verksamhetsindelningen bör tydliggöras och användas konsekvent

Enligt FÅB 3 kap. 2 § ska myndigheten fördela verksamhetens totala intäkter och kostnader enligt en indelning som myndigheten bestämmer, om inte regeringen har beslutat annat.

SHMM anger genom rubriceringen i kapitel 2 *Resultatredovisning för verksamhetsgrenen Museiverksamhet* att SHMM har valt att inte indela verksamheten i någon ytterligare indelning än museiverksamhet. Som en konsekvens av detta val behöver därför SHMM inte redovisa intäkter och kostnader för verksamheten i någon annan indelning än den samlade resultaträkningen för hela myndigheten och särredovisningen av den avgiftsbelagda verksamheten. SHMM har inledningsvis i kapitel 2 ändå valt att fördela intäkter och kostnader fördelade per museum. I den senare redovisningen i samma kapitel redovisar myndigheten dessutom oftast redovisade volym- resp. kostnadsuppgifter fördelade på respektive museum, dock görs detta inte konsekvent för TBM. Riksrevisionen bedömer därför att det är otydligt vilken indelning av verksamheten SHMM har valt att göra. Det förefaller i praktiken som om SHMM har valt verksamhetsindelning per museum, även om kapitlets rubricering motsäger detta.

Riksrevisionen rekommenderar SHMM att ompröva den indelning av verksamheten myndigheten hittills har valt i kommande årsredovisningar. I detta sammanhang förordar Riksrevisionen alternativet verksamhetsindelning per museum, eftersom myndigheten själv redan nu särredovisar de nödvändiga uppgifterna för detta val per museum. Ingen ytterligare strukturändring av innehållet i resultatredovisningen är heller nödvändig för att uppnå detta.

Ansvarig revisor Marie Örtengren har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Gustaf Kilander har varit föredragande.

Marie Örtengren

Gustaf Kilander

Kopia för kännedom:

Kulturepartementet